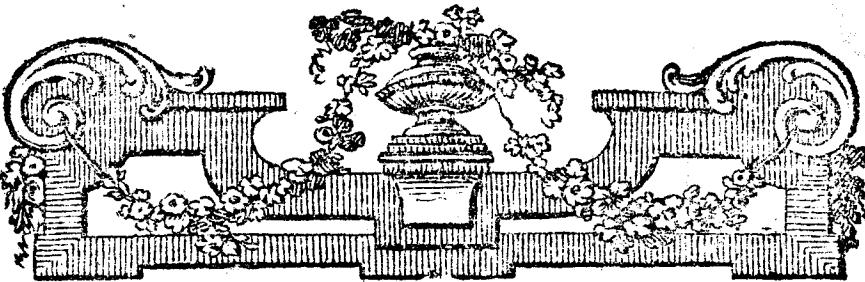

ÅMINNELSE-TAL
Öfver
Framledne Capitainen
vid Kongl. Amiralitetet
Samt
Riddaren
af Kongl. Wasa Orden
HERR
CARL GUST. EKEBERG,
Hållt
För Kongl. Vetenskaps Academien
Den 1 December 1790.
Af
ANDREAS SPARRMAN.

STOCKHOLM,
Tryckt hos JOHAN A. CARLBOHM, 1791.

Vi bäre i dag sorgedrägt, Mine Herrar, efter den af Vetenskaperna mycket sakanade Kongl. Admiralitets-Capitainen samt Wasa-Riddaren Herr **CARL GUSTAF EKEBERG**, och den ädla ehuru ómande plikt vi ålagt oss, at fira minnet af våra värdigaste Ledamóter, har äfven i dag här församlat Kongl. Academien, at af höra et *Åminnelse-Tal* efter den nyssnämde vidfrägdade Mannen.

Både tilfredsställande och uplysfande anser Kongl. Academien billigt de underrättelser som kunna updagas om namnkunnige Mäns Förfäder, af denna grunden äfven om vår EKEBERGS, men aldrig som skulle man kunna låna någon ägta glants, hvarken af långa slägtregister eller de prunkande tittlar, dem kanske lyckans välkände egen-sinnigheter, så ofta som rättsvisan, fästat vid åttängderne: alla för hopen förbländande stjernor, äro ofta blott bedrägelige irrbloss som aldeles flockna med lifvet; månge tidens ehuru af urålder stadgade företrädes rättigheter försvinna i minnets nya kretfar. Där gäller blott egen ägta förtjenst: genom denne, endast denne, är det ock nu som vår EKEBERGS minne kan slämplas med ärans och odödlighetens prägel.

Af vår EKEBERGS Förfäder känner man ingen längre tilbaka än Farfadren, och om honom ej mera än korteligen det, at han flere än en gång klädt blodig hjälmt för sit Fädernesland, antagits til Konung **CARL den XI:s Lif-Drabant**, i

Dansk feid haft den olyckan at falla i en öfverlägsen fiendes händer, samt för sit tapprare motstånds skull blifvit hållen i strängare fångenskap.

Sonen til den nyss omtalte eller Fadren til vår EKEBERG, upväxte i fredligare och lyckligare tider, och blef hållen endast til fredliga idrotter. Med mycken kännedom af Landt-hushållning och fullkomlig redlighet tjente han Fältherren Grefve BANER, samt denne Herres Arfvinge, Öfversten vid Lif-Regementet Grefve BRAHE, såsom Frälse-Kamrer öfver flere gods, färdeles öfver Tuna i Österåker. I nämnde beställningar har han blott lefvat med egen knapp utkomst, näppeligen lemnat något i arf til sina barn, utom en dygdig upfostran, men ansenligen förmerat sina Herrars egdom.

Han hade med sin hustru Fru EBBA CATHRINA FAST sex Barn: af dessa var vår EKEBERG den äldste i ordningen *), född til verlden 1716 den 10 Junii i Danderö sockn på Djursholms fätesgård,

*) Den andra i ordningen eller vår EKEBERGS yngre Bror är Herr JOHAN FREDR. EKEBERG, nu varande Directeur öfver Watholma Bruk, Sahlsta och flera Gods. Den 3:dje i ordningen eller yngsta Brodren är Herr JOSEPH EKEBERG, nu varande Kongl. Skepps-Byggmästare i Carlskrona. De 3:ne dessas Systrar jämte deras Män, nu döde, hafva varit gifte, en med Comminister BROMAN, en med Gruf.-Inspectoren HUMBLE, en med Directeuren öfver Svartsjö och Carlbergs trädgårdar Herr SVENDESKE. Vår Capitain EKEBERG blef 1744 gift med sin nu efterlemnade maka Fru HEDVIG ERLANDT, och hade med henne 3:ne Barn. Den äldsta en Dotter ANNA CATHARINA blef gift med Capitaine-Lieutenanten välborne Hr OTTO WILH. RYCKERSKÖLD. Den yngste HEDVIG CHARLOTTA gift med Fåndricken välborne Herr DANIEL WILHELM NISBETH. Den medlersta en Son Architecten Herr NILS GUSTAF EKEBERG.

gård, kallades GUSTAF efter sin Farfar och Fader.

Vår EKEBERG utmärkte sig redan i de spädeste åren med et ganska eldigt snille, och denna ehuru ej fällan hos andre förföriska natursgåfva blef honom dock i barndomen så väl som frament, en lika så nyttig som lysande ledstjerna; ty en därefter lämpad ej mindre förnuftig än huld upfostran til tack, kunde han til eldigheten af snillet förena sedighet, vettgirighet och flit.

Ånnu blott ellöfva år gammal underhölls han de vanlige läsetiderna vid Upsala högre lärofäte, dock med biträde af enskild Läromästares handledning. Vår EKEBERGS därstädes visade böjelse för Chemie, Föräldrarnes mindre förmögenhet, och någon slägtskaps räknande med en Apothekare WESSEL i Westerås, gafvo anledning til, at vår EKEBERG efter tredje året eller 1730 lemnade Upsala, samt hos nämnde WESSEL gick in i Apothekare-lära.

Efter sex år var vår EKEBERG ej allenaft utlärd, utan ock förordnad til Provisor på Academie-Apotheket i Åbo; han var desutom försedd med Medicinska Societetens färskilta vittnesbörd om fina genom fällsynt håg och flit under tiden förvärvade vackra insigter i både den invärtes och utvärtes Läkare-konsten.

Det torde förekomma underligt, ja såsom ofstadigt, at vår EKEBERG i egenskap af Apothekare-Lärling kunuat förvärfva berömvärda kunskaper uti Läkare-konst; men man bör märka, at et hygande snille såsom vår EKEBERGS, var ej danan, at för hela sex åren kunna inskränkas til Theriakens och en hop andra de tiderna måst efterfrågade medlens beredande och förfäljning allena: rätt snart hade han omfattat vidden af hela

då varande Apothekare-Chemien i et Wästerås, och på det stället och på den lärdoms-grenen fanns ej mera någon mogen och behagelig frukt för vår EKEBERG at hämta, eller var den otilgängelig i brist på den nödvändiga Vetenskaps-nyckelen af böcker och språk-kunskap, som vår Yngling här ej kunnat förskaffa sig. Få och obetydeliga voro de skrifter, som i Vetenskaperne på Svenska tungomålet kommit i dagsljuset: några år därefter i lyckelig stund inrättades väl Kongl. Svenska Academien, dock voro BERGMAN och SCHELE ännu icke til, som knappast hade WALLERIUS själf sett dagen; men óver Chemiska horizonten på vår Svenska himmel hade icke en gång en morgonrådnad för dessa sedan updagande solar hunnit uppstiga; högst troligen skulle dock en EKEBERG, i någondera af förenämdes ställning, med det snille han ägde och den drift han altid visade, blifvit en utaf dem. Nu i brist af Chemisk handledning måste det vettgiriga arbetsamma snillet se sig om för skörd på andra fält, och framför alt föll det i hans förväg, at forska efter nyttan och förfuistiga användandet af de medel som hans yrke var at tilreda och förfälja; härtil kom den anledning, särdeles de tider, at tilförordnade Läkarena ej altid voro tilstädés i staden, dels at Allmogen var öfvermåttan okunnig och vårdslös om hälsan, så at om deras få kallade Bötter anmältes hos den närmaste, vare det sig än den nykomnaste Lärling på Apotheket, och som penningen i alla fall borde emottagas, hände ej sällan, at medelst själfva bote-medlen ifrån sådane hjälpsamme Pharmaceutiska händer, det til höger och vänster utdeltes mer och mindre dödeliga kindpustar; ty föreställom oss terpentinen, triakelsen, camphorten, gratia probatum och flera dylika menniskokroppen angripande medel,

medel, utan kunskaper ty värr ännu ofta förordnade komma ut ibland det botsökande folket såsom vinster och niter ifrån et lotterie-hjul!

Vår unge EKEBERG ryste från första början och alt framgent åt denna Läkare-methoden, och oagtat den kanske hade då varande tiders bur-skap på Apotheken, kunde vår tänkande och sain-vetsömme Yngling ingalunda sig den tillåta. Han vinlade sig där före natt och dag om Läkare-konstens grunder, samt i anledning af sin flit, kunskaper och manerlighet fick i utöfningen handledas af Läkarena i Wästerås.

EKEBERGS öfvermåttan behageliga väsende, lätta ungängesgåvor, glada ansigte, skulle ofelbart allena med tiden kunnat göra honom til den mäst syfslosatte och rikaste Practicus, i hvad Hufvudstad som hälst i Europa; men hans flit, rådighet, mögna vett samt menniskokärlek äro mig en säker borgen, det han skulle tillika blifvit en botande Läkare för Sjuklingar, och en gagnande Tildanare i denna Vetenskapen: så underligt var dock vår EKEBERGS öde, at just dess Läkare-kunskap skulle bana honom vägen at tjena sin Konung och Fosterland såsom Capitaine vid Orlogs-flottan, samt at i egenskap af Kölherre i Svenska Ostindiska Compagniets tjenst, sex färskilta resor lyckeligen hemföra en skatt af 300 tunnor gulds värde, då hvarje skepp vanligen beräknas til 50 tunnor guld.

Saken var den, at vår EKEBERG vid sit 21 år såsom Provisor i Åbo ej mera än i Wästerås, kunde inskränka sit snille inom den då trånga Apothekare- och Fältskärs-kretsen, utan han började genast bivista Chemiska och Medicinska föreläsningar.

De vackra och för menniskolägret få nyttiga sanningar i Läkare-konsten, hvilka han genom

Chemie, Botanik, hela Natural-Historien samt Anatomiens ideligen updagade, kommo honom äfven at infse Physikens och någon Mathematiks oumbärighet, til utöfningen af en förnuftig och lyckligare praxis medica, och af den grunden blefvo äfven Physiken och Mathefen af honom omfamnade, älskade, ja dyrkade. Då nu under loppet af dess Medico-Mathematikaste studium, honom tilböds at fåsom Skepps-Läkare medfölja til Spanien, emottog han anbudet, hugad för resor och för at på detta öpna och vida verldens fält utbreda och fysslosätta sitt forsknings-snille.

Dess redan vackra kunskaper i Mathematiken gjorde, at han under denna resa, såsom et tidsfördrif och helt lätt som et lekverk lärde Styrmanskonsten, samt äfven Styckjunkeriet, hvartil dess öfverinåttan lyckliga natursgåfva at tekna gaf någon lätthet. Dess qwickhet at fatta, dess gåfva och noghet at animärka, gafvo honom tillika genom denna resa en tämmelig kunskap och begrep i Sjömansväsendet, så at han med sine Skeppares stora båtnad och förtroende kunde góra de tvänne följande reforma i samma farvatten såsom Constapel och Styrman.

EKEBERG såg nu med nöje sig på detta nya fältet kunna vandra med mycket förmånligare utkomst och med ännu snabbare steg; ty jämförelsevis mot de omäteliga hafven af Botanik, Pharmacie, Chemie, Anatomie, Physiologie, Pathologie och Therapeutik, m. m., hvardera i talrika och blad-digra saint framför alt kostsamma voulmer, hvilka han vid Åbo Academien för en rättiskaffens Läkare såg nödvändigheten af at noggrant och ofta öfverfara, hade han redan på en enda resa, och blott öfver en slik af Spanska sjön, lärt Navigatio nen bättre än sin gamla befarne Skeppare. Dylika skäl

skäl och orsaker hafva sannerligen mer än en gång ifrån Æsculapen til de olärde Gudarne borttubbat sinnen.

Det händer til exempel ännu i denna dag, det Skepps-Läkare på de Fransyska Costa-Guinea-Farare, för sin bättre utkomst skull, ofta tillika bekläda en Styrmans-påst, samt i anseende til deras bokliga och mera skickliga upfostran, tjena sig lättare up til Capitainer, hvarifrån deras handels fintlighet vidare kan höja dem til Redare af flera skepp, Grosshandlare och Banqueurer. Vi hafva icke längesedan haft et dylikt exempel uti en af våra egna Landsmän vid namn ENGMAN, som ifrån Chirurgus i Dansk tjenst, tjente sig up til Gouverneur af samma Nations besittningar på Guinea.

Efter de nämnde tvänne sednare Spanska resoferna EKEBERG förrättade såsom Styrman, är det ingen tvifvel, med mindre han snart sjelf skulle fått föra skepp; men deft lyckligare stjerna hade ej ämnat at bortblanda honom i den vidlöftiga Straatskeppare-classen.

En Lagman KÖNLG, som hade hört vår EKEBERGS stora skicklighet omtalas, kom händelsevis at däröm orda hos då varande Amiralen, sedanmera Landshöfdingen ANKARKRONA. Detta gaf anledning, at vår EKEBERG af bemälte Herre 1740 vart vidare efterfrågad, då han igenom sin qwickhet, en sin egen utarbetade handskrifna Af-handling i Artillerie-konsten, samt andra kunskaper, hade tilfälle at helt och hållit vinna Amiralens stora agtning samt gynnande; och som högbemälte Amiral tillika var Directeur af Ostindiska Companiet, samt kunde förutse huru mycket en så skickelig Man som EKEBERG i den tjensten behöfdes och skulle kunna gagna, befordrade han

honom genast 1742 til 4:de Styrman på Svenska Ostindiska Skeppet Drottningen.

Detta steg, med mot vanan förbigående af alla de ringare graderne i samma tjenst, behagade i början ej särdeles de andra Directeurerne, och ibland alla dess nya Camerater, Ostindie-farare, upväcktes därigenom en stor mängd Afvundsmän.

Desse större kunskaper i Astronomie, Artillerie och Mathematik skulle blifvit ännu mera retande i de afvunds-jukas ögon, om ej denne för detta Läkare, såsom mera van at hela än at fåra, äfven nu i stället för at med stålhet triumphera öfver sine Cameraters mindre kunnighet i dessa stycker, hade däruti skonat dem för all förödmjukelse, gått dem med sin vänskap och biträde af högre kunskaper vid alla tilfällen til mötes, hvarigenom han, inom kort, förvandlade mäst allas afvund, om ej i vänskap, dock i högakning: se, på så ädelt och klokt sätt visste redan vår unge Styrman, at emottaga den mäst hotande afvundens storm i sina segel, och just med tiljhjelp af densamma lovera sig in i fäker hamn.

På denna första Ostindiska resan hände kort efter afseglandet från Götheborg den olyckan, at skeppet stötte på en klippa under Norrske kusten, dock så, at det kunde i Norrige repareras och resan fortsättas; men genom den häraf förorsakade tidens utdrägt, kom skeppet för sent til den behöfliga passad-vindens nyttjande i Chinesiska sjön, hvilken däröre i Ajnam för hela sex månaderne måste afvaktas, och resan blifva så kallad överliggande.

1744 företogs hemresan ifrån Canton, då, efter Capitainens dödliga frånfälle, den andre eller Second-Capitainens olofliga afvikande, samt första och 2:dra Sturmännernes sjukdom, EKEBERG kom hem den andre commenderande Befälhafvaren.

Dess

Desse visade stadge i väsende och beprövade skickelighet i kunskap under nämnde resa, befordrade honom samma år en grad högre, eller til 3:dje Styrman i Compagniets tjenst, i hvilken egenkap han följande året 1745 affsegla från Götheborg med Skeppet Stockholm, i fällskap med Skeppet Drottningen, begge ämnade til Canton.

Men den 12 Januarii, et datum som altid varit EKEBERG vidrigt, som förra resan mot Norrska klipporne stötte och nära aldeles förolyckade skeppet, utmärkte sig nu på en af Hittländske öarnes skär med förstörelse och fasa.

Man föreställe sig Skeppet Stockholm uti en stickande urväders-storm, i kålblå mörker til kōl och skrāf krossas under EKEBERGS fötter, på okände, oförväntade grund! rår och stänger i samma ögnablick dundra ned, masttoppar och stänger med mer än åskans hast och brak genombåra, spilra däcken; här de af dödskräckens genomblytande Matroser höljas och insvepas af frostiga remnade segel; där de under däcket vaktfrie i sin sömn af den inrusande vågen öfverfallas och sköljas ur sina fängar, i oreda och förskräckelse tumla om med hvarannan, och bolvarts fällas ibland lösrifne kistor, tunnor och canoner, ändteligen krässade til lemmar, förränkte til ledar, halflevvande begravas under reserv-spiror, segel och lannan skepps-bråte; ofvan på däck igen tyks mig se vår EKEBERG med andre Camrater, at vid havets och vrakets hvarje flag mot klippan skiftvis sköljas bolvarts, ryckas ikull, stupa, och hvarje ögnablick af vagta döden från de bräckte och lutande masternes stupning öfver deras hufvud. — Se och hör om tillika där skepps-resningens sjelfva nerv- och sene-strängar, de tjocka bardunerne, vanten och stagen jämte andre spända tåg brista samt slå dödsflag! —

block

block och märsars spilror i fallet träffa mången olycks-camrat, som kanske redan på plankan och hafs-böljan sträfvar blott för några minuters lifsbärgning — där igen en skyhög våg från vraket rycka den afmattade utkylde, — här en annan återskölja och sönderslå honom mot skeppets sidor — där en annan kasta den til sit sköte våldförde, och kräffa honom på klipporne.

Skeppskräfvet, i sådant fall efterhand indrifvit och skoftals stadigare fästadt på grund, kan då mindre liksom jämka sig undan böljornas svall och raseri, utan välfver sig nu den uprörde Oceanen desto friare öfver olycks-vraket, dock ännu intil dager ljus, under allas kropps lidande, mångas samsrets fasa, med sit hot fortfar, som ville, få väl som kunde den i en knapp vändning ifrån bankarna til djupet återföra och i sin afgrund på en gång svälja alt.

Våt och kall, genom en hel mörk vinter-natt, finnom vi äfven nog samt, at vår EKEBERG skall haft möda nog at hålla sig fast på et vrak, samt se alla desse och väl flera dödar för sina ögon; föreställom oss ännu alt det obeskrifliga af förstörelsens gny, och et mångfaldigt blandadt sorg- och förtviflans-skri, samt fällom en medömkans tår öfver vår EKEBERG, så väl som öfver alla de äfventyrare på hafven, hvilka med honom nödgas belefva et lika bistert öde!

Hvad man ibland annat om sådant skeppsbrott lättast kan föreställa sig, är, at dagsljuset varit efterlängtat och kärt; men enligt hvad jag däröm fått veta, är, at hvarken dödsfaran eller fasan med natten upphörde, ty det förolyckade Stockholm skall väl mer och mer drifvit in mot stranden, men omsider, efter et långvarigt kämpande mot böljar och klippor, skall det äfven på tväran rämnat, afbrutits

brutits saint skilts i tvänne halfvor. Nu dref främre halfvan lättare til landet, och de där qvarlevande i et gladt hopp och uträkning skynda sig at äntra ut på bogsprötet, hvilket snart redan hängde öfver stranden. De på bakstammen qvarlämnade välsigna de förras lyckligare öde och succa öfver sin olyckslott, och ibland dessa var vår EKEBERG. Men hvad och huru önska samt uträkna väl oftaft de dödelige, och hvilken syn för den ömsinte EKEBERG! Det bedrägliga hafsvallet, blott med en enda sqvalpning, omvrider framstammen, stupar saint i hafvet dränker bogsprötet med alla dem som därpå bygde sit hopp.

Åndteligen, emottagom vår EKEBERG och en hop dess olycks-camerater på stranden, som, under inbördes omfamnande och välkomnande, lära blanda forge- och glädje-tårar med hvarandra, samt nödgas stilla första hungern med rå upkastad proviant, samt följande dagar ur hafsbrytningarna ytterligare bärga skeppvrakte lifsmedel, såsom ock i sanden dels gräfva grafvar åt Camerater, som nu af köld och annat elände upge andan, dels bereda hviloställen åt de Medbröders kroppar som hafvet återger, ehuru ohyggeligen, så af klipporna rådbråkade, så af glupska Haj-fiskar stymrade, alla naturligt vis af det salta elementet vanskapeligen upsvälde och uplöste.

Hvad jag vifst hört härom, är, at vår EKEBERG har de första, om jag rätt minnes, 3:ne dygn nödgats lefva i fine af salta hafsvattnet och snöflask våta kläder, så at huden därav aldeles upblötnat och i stora flisor affallit, som honom försakat smärtefullaste lidande; alla dessa och dylika denna gång utståndne bekymmer och ödets hårdheter, som jag dels ej känner, dels ej gitter föreställa mig och afskilda, skola äfven varit ordsak, at

EKE-

EKEBERGS hufvud, ehuru med för öfrigkeit bibe-hållande af hela ungdomens lifliga målning och munterhet, straxt efter skeppsbrottet blifvit prydt med sednaste åldrens silfverhvita hår.

Korrt efter detta skeppsbrott, misshugnades EKEBERG med den bedröfveliga fast redan fruktade underrättelsen, at det i fällskap varande Skeppet Drottningen blifvit förolyckat på samma natt, samma klockflag och samma ö, på hvilken han sjelf med Skeppet Stockholm skeppvräktes.

De från Sverige til Ostindien ämnade Skeppen, nådgas just i sjelfva hjertat af vintren berama sin afresa; detta dels för isens skull i skärgården, dels för at hinna tidigt nog til at fåkrare begagna sig af skiftevindarne, dels af andra orsaker: omkring denna tiden infaller äfven den betydeliga omhvälning i hela naturen, som vi kalla Starbraket.

I Cattegattet, vid Norrige, Orcaderne, Ferröarne, där man mörka vinter-nätter och mulna misstiga dagar har at leta sig fram, vankas då gärna urstormar, rätt sā oblyge som den mäst härdade Sjöman; och det lugna kakelugns-climatets upfödingar, som ej sällan blifva Eolus och Neptun påtrugade, komma nu långt ifrån sin inbillning at vara inskeppade på en lustresa. Flera händelser förena sig, som gäcka all Styrmans-konst, så at man seglar likafom på vinst och förlust, samt kan ske då man tror sig styra som båst, ställer man kofan in i sjelfva dödsgapet.

Desse förvillande händelser pläga vara flere dagars, ja flere veckors mulen himmel, som hindrar polhöjdens tagande, flere dagars stormande från olika kanter, då man antingen drifver för takel och tyg allena, ligger bi eller länsar undan för stormen med någon mindre segelklut: de nu dessutom härmed omskiftande stiltier, månans värvningar

ningar m. m., förordsaka i det då få underligen uprörde hafvet, enkla, stundom dubbla och stridiga, men i alla fall merändels förborgade hafsströmmar, hvilka kanske sätta Skeppet 10 milar i timmen åt en hel annan led, eller ock åt densamma, dit man pröfvar sig sträfva med blott en eller 2:ne sjömilars fart med vinden, hvarigenom således kan upkomma en missräkning på mer än 100 milar på dygnet: föga felades, at icke Capitaine EKEBERG af samma orsaker led skeppsbrott den resan, på hvilken jag med honom til Ostindien var följaktig.

Således, när de käckaste Navigateurer, såsom sjelf en EKEBERG, prydd med snille, utrustad med en Styrmans-konst, som är uplyft af stjernkunnighet och fotad på Mathematikens osvikeliga grunder, ej altid är säker om sin kosa i hafvet, hvartil tjänar då, hör man invändas, och hvad båta den noggrannare Navigation, den djupsinnigare Sjöräkningen, de nyare instrumenterne m. m., då våra Skutskeppare, som blott skjuta solen gradståck, blott med några ógnakast på sin pin-compas forme- ra hela sin dagsräkning och lyckligt nog pläga gissa sin gjorda väg, göra sit bestick och oftast komma lyckligt i hamnen?

Med denna slutkonst må man para en annan ej ovanlig fråga, til exempel: Hvad mera båtar den uplystare Läkaren, då han ej sällan felar at bota mot döden, hälst då Qvacksalfvarena äro öfverinåtta lycklige, at ej färdeles ofta, åtrinstone för Allmänheten synbart dräpa sina Sjuklingar?

Intetdera af dessa inkast förtjena at vid detta tilfälle med ordentlig vederläggning blifva hedrade: må allenast tilbaka frågas, är det skäl, at i hvad Vetenskap eller Konst som hälst, upfåga förnuft, kunskap och mognare ålder från företrädesrättighet, af den grund, at en hop händelser befästat

stat den satsen, det en nådig Försyn, til afftyrande af olyckor, tycks tagit Barn och Dårar under sin besynnerliga förmynnderskap?

Det är väl vifst, at mången okunnig Skeppare slarvar sig ofta förundransvärdt fram, och tilstår jag mig äfven blifvit lyckeligen til hamnen förd af sådane; men har dock sett mig ógonskenliggen fäkrare med en EKEBERG och en Capitain Cook, där troligen 100:de tals godärlige och annars lycklige Skeppare skulle drunknat med pincompasen och hela sin konst!

Om jag än skulle kunna medge vissa Skeppsredare, at de finna sin mycket större fördel och säkerhet, at häldre skatta til Försäkrings-Contoiren, än at bättre lóna kunnigare Skeppare och Styrmän; dock månne ömt är handladt med alt det Sjöfolk, som hafvet i anledning af sådan besparing ej fällan får upsluka?

Hvad händer icke genom Holländska Ostindiska Compagniets uträkning? Det värfvar eller rättare köper Soldater genom Själ-kópare (*Zeelverkopers*), hvilka sjelfva stulit, röfvat eller bedragit sig til dem; det så godt som packar in dem på sina skepp; det sätter dessas lif och hälsa i merändels okunniga Barberares vård, det förbjuder et, ehuru hos andra Nationer vanligt, bemödande med segel, och med denna ófverdrifna försigtighet at bespara segel, så göres dödande resor för Manskapet; ty man kan fritt med handels-balancen i handen bevisa, at 500 Soldaters lif för Compagniet är mindre förlust, än et förmärs-segel!

Men vändom tilbaka til Hittländska klipporna, där et oundvikeligt öde af fördålda men häftiga strömmar under en storm kommit EKEBERG at strand.

Här under 3:ne månaders vistande förvärvade EKEBERGS behageliga väsende honom allmän akning, och dess Läkare-kunskap gjorde honom särdeles nyttig för Invånarena, hvarigenom han tilskyndade både sig sjelf och sina Olycks-camrater vissa fördelar, af hvilka de annars skulle varit i mistning. Under tiden underlät han ej at noga undersöka och rätt artigt beskrifva sjelfva ön och dess Natural-Historia. Sålunda har äfven vår EKEBERG, i den obehageligaste omständigheten af et olyckligt skeppsbrott, gjordt sig angenäm och nyttig för sina Landsmän.

Til bevis at skeppsbrottet ingalunda lades EKEBERG til last, utan at tvärtom han altid ägde sina Förmäns förtroende, gjorde han följande året, eller 1746, åter et nytt steg uppföre på den Svenska Ostindiska tjenste-trappan, i det honom updrogs at blifva andra Styrman, och at i den egenskapen utreda skeppet Gótha-Leyon ifrån Stockholm.

Han afreste 1747 och blef därmed öfverlig-gande i Canton 1748, samt 1749 i egenskap af första Styrman förde bemälte skepp hem i den suspenderades ställe.

År 1750 genom en klok tilställning och af-passande af disigt väder, lyckades honom at til Gö-theborg från Norriga föra en af den nämlunkunniga Kaparen TYRROT köpt prise, oagtat flere Engelske uti förväg i Nordsjön lurade på defs återtagande. Sedan tog han samma år såsom Capitain emot gamla skeppet Freden, förde det til Cadix och där förfölde för Svenska Ostindiska Compagniets räkning.

1751 gick han som första Styrman med skeppet Hoppet til China, blef där 1753 öfverlig-gande, och heimkom 1754.

1755 utgeck han åter för första Styrman med skeppet Sophia Albertina, och under resan hugnades med högftsalig Hans Kongl. Maj:t ADOLPH FREDRICKS allernådigste Fullmagt såsom Lieutenant vid Kongl. Amiralitetet, samt vid heimkomsten 1756 på framledne Vice-Amiralen JERLSTRÖMS befallning pliktade och afinatte Götheborgs hamn ifrån Elfsborg intil staden, samt hade bestyr om galere-skjulens inrättande.

1758, efter således 4 lyckeliga fulländade resor til och ifrån Ostindien, i egenkap af Styrman, nämligen en resa som fjerde, en som andra, och 2:ne som första Styrman, började han sin första resa såsom Capitain, förande skeppet Prins Fredric Adolph, och återkom lyckeligen därmed 1760.

Påföljande året eller 1761 emottog han befälet öfver Svenska Ostindiska skeppet Storfurstendömet Finland, som då stod under byggnad i Stockholm. Afresan därmed från Götheborg skedde i början af 1762, dit det återigen lyckligen anlände, efter en vanlig tid af vid pass 18 månader, som blott pläga åtgå då passad-vindarne riktigt nyttjas och resan ej blifver så kallad öfverliggande. Sex månader däraf vid pass pläga räknas til utresan, sex til at intaga lastningen i Canton, samt sex andra åter eller något mindre til heimresans fullbordande.

Under denna resan törnade skeppet oförmodat, och fastnade på en til den dagen aldeles okänd mudderbank uti Banka-fundet, men genom EKEBERGS hastigt och klokt tagna samt driftigt utförda mått och steg, blef skeppet varpat tilbaka på djupare vatten; och därtil bidrog ej litet, at den anuars så milda och fredliga EKEBERG, medelst duktiga slag af en stor skepps-ropare eller koppartalrör, drog hopen utur förskräckelsens dvala til hastig

haftig åtlydnad af commando. Det som näst ökat hopens förskräckelse och ej litet sjelfva äfventyret, var, at skepps-befätningen denna gången til stor del bestod af et oförfarit utländskt manskap, det man ändock med möda nog i Cadix kunnat saminanträffa i stället för våra käckå Svenska Matroser, hvilka under resan ifrån Götheborg dödliggen frånfallit genom en rötfeber, hvilken inrotat sig i det nya skeppet.

Til ytterligare hopens skräck, så bidrog anförligen en vis vantro, i anledning af olycks-spådomar öfver detta skepp faint inbillade elak bebådande händelser, då under byggnad, och hvilka nu, både af föregångna ovanliga sjukligheten och skeppets törnande på banken, syntes gå til sin värrsta fullbordan, ehuru dock först nästa resan de händelse-vis med et mera hotande och ovanligaste öde liksom kommo at besannas.

Imedlertid, EKEBERG af naturlig bójelse för allmän nytta och menniskokärlek, underlät ej at utstaka vårdtekn på denna trakt, hvilken annars blifvit ännu farligare för efterkommande Seglare: han tjente ock alla de andra Ostindie-fararne af åtskillige Nationer med teknande af samma bankar på deras sjökort, så väl som han benäget och utan förbehåll meddelte sina kunskaper, pejlingar, landförtoningar och lodningar, samt de til följe därav i pennan författade seglings-reglor och sjökort, utan alt flags förbehåll och egenkärlek, eller svartsjuka, som ibland de småtänkte och fåkunnige själar plägar framlysa: det är visst, at EKEBERG i vidrigt upförande skulle blifvit sig, i sin vanliga menniskokärlek, öpna väsende och hela dygds storhet, aldeles olit. Däreinot var han icke dess mindre nu af äfven de öfriga Nationer ansedd för den störste Navigateur, som någonsin rest på Ostindien.

samt i det granlaga Straat Banka såsom en den erfarnaste Lots *).

Jag känner så mycket mera Capitain EKEBERGS oegennyttiga lynne samt ädelmodiga communicativa väsende, som den resan jag var honom följaktig til Canton, han sysslosatte mig med at göra flere copior eller afteknningar af et deſs noga författat sjökort, som enligt begäran skulle meddelas åtskillige på redden liggande främmande Nationers Capitainer.

Capitain EKEBERG hade väl ej någon personlig bekantskap med den Engelske Capitainen och Geographen DALRIMPEL, känd för sin Collection of Voyages to the South Seas, och åtskilliga chartor öfver Ostindiska farvattnen; Capitain EKEBERG gillade icke heller mera än andre våra godkände Svenske och Engelske på Ostindien erfärne Navigateurer, bemälte sjökort, såsom stundom hopfamlade af mindre noggranne Sjöfarande eller deras mera felaktiga afteknningar; icke deſs mindre blef vår EKEBERG af denne arbetsamme och af Geographien förtjente Herr DALRIMPEL i vår Nord med brefväxling upſökt, och til honom meddelade vår EKEBERG med nöje ganska många påliteligare chartor och kunskaper.

Fördenskull af högakning för desse och flere EKEBERGS förtjenster af Geographie, särdeles med deſs charta öfver Bay Falso, har jag på min

Capska

*) 1779 den 6 Februarii skänkte Hr Capitain EKEBERG följande af sig noggrant och präktigt författade sjökort:

1:o. Öfver Straat Sunda.

2:o. Öfver Javas södra kuſt

3:o. Öftra delen af Indiska havvet.

Et annat nytt af EKEBERG updragit sjökort öfver Norrfjön, har Svenska Ostindiska Compagniet låtit gravera.

Capska charta varit mån om at gifva Geographien tilfälle til tacksamhet emot EKEBERG, medelst nedläggande af en udde nära Caffer kusten, under namn af Point Ekeberg, något i granskapet af Burtzen hoek, den sistnämnde så kallad til åminnelse af en annan förtjent Svensk Ostindisk Captain, en äfven EKEBERGS värdige Eleve, som biträdde EKEBERG vid pejlingen af Bay Falfo och Taffel-bayen, och hvilken meddelat vackra observationer om södra kusten.

EKEBERG hade redan under sina första Ostindiska resor med nyttiga rön och uppgifter gjort sig af Vetenskaper mycket förtjent, och således af Kongl. Svenska Vetenskaps Academien ganska förelagtigt känd; men förevigade i synnerhet denna sin resa och sig sjelf medelst thébuskens hemförande för första gången til Europa.

Han tilskyndade härigenom Kongl. Vetenskaps Academien, och framför alt den vidt verldskände och lika vidt kunnoge LINNÉUS, en utmärkt, ja en obeskrifvelig glädje, tillika med det han förvärvade den äran för sina Landsmän, at detta för första gången i verlden skedde af Svensk Man och på Svensk kól och til Svensk hainn. En ära, sannerligen värdig en LINNÉI hembygd.

Til Engelska Nationens ej mindre hedrande, blifve det däremot för evigt ihågkommit, det den federmera, uti sit lyckligare climat, på flere ställen updrifvit thé-planteringen til en ansenlig höjd. Det tilkommer dock en efterverld, och kanske nära nog til vår tid, at närmare döma om verkningar af thébuskens införlivande med Europæiske växter, ja kanske at upresa ärestoder til EKEBERGAR, LINNÉER och de Engelske, som därmed federmera bemödat sig: i förväg vågar jag at smickra mig med et gladt och billigt hopp däröm; ty det är långt

ifrån omöjeligt, at ju Europa genom egna skogar af thébuskar kan slippa at årligen hämta vid pafs 30 skepps-laster, eller omkring 13 millioner skål-pund thé ifrån Canton, och därigenom undgå en så neslig som årlig tribut til den knapt half civiliserte Chinesiske Nationen, af så många hundra tusende lod silfver, hvilka dels Europas egna söner utur sin moderjords egna inälvor måste upgräfva, dels ock, hvilket ännu värre är, i järn bortsläpa Africas Barn, för at i America upfordra nämnde silfver ifrån djupen, där på köpet sistnämnde verldsdels nog förut våldförde klenare Infödingar tvingas at förtvina, och hvilka ändå långt fortare skulle simalta bort, hade de icke et egit inhämskt thé af den så kallade Paraguay Busken, hvilket thé någorlunda skall hjälpa dem at upprätthålla deras aftyntande krafter.

J Européer! Medborgare af en verldsdel, som är stålt af at tänka sig mäst uplyst och mägtig, inåtten J äfven en gång kunna förtjena Eder den vida högre äran, at anses för den mänskligaste och visaste! Öfvergifven det Chinesiska théet aldeles, eller planteren det sjelfve, och troligen skall det blifva mindre i modet, mindre missbruks, på mindre oädelt och ohälsosamt sätt tilredas, än af den bedrägelige Chinesen, hvilken nu sednare åren stundom äfven skall förfalska det rätta théet med tillblandningar af Gud vet hvad slags kanske ohälsosamme örters blader.

Följen då den af EKEBERG gifne anledningen med thébuskens införlivande, så väl som EKEBERGS exempel med egne upodlingar och bojors lossande af Slafvar, hvorom jag rättnu skall orda, och det skall båta Eder ej mindre än VASCO GAMAS och COLUMBI uptäkter!

Ty besinnom alla de faror, all den móda, alla de summor, alla de lif, alla de illgärningar Chinesiska théet kostat Eder! Och at de faror, väl flera tusende millioner milar långa; som Edra flottor ännu gå at plöja på en icke defs mindre i evighet ofruktbar yta af verldshafvet, blott för tårra théebladers heimbringande, kunna, genom förväxling til spadans och plogbilans rätta bruk, nyttigare användas på Edra vidlyftiga öde-fält, hvilka, til och med i sjelfva det bäst och förnuftigast upbrukade England, ännu äro svåra månge. I sanning, med mycket mindre móda och kostnad hade man längesedan haft skogar af thébusken och på kópet tilräckelige åkrar, på en af naturen bördig jord, där ännu, ändock under Europas mildare luftstrek, man genom nämnde och annan missshushållning, måste räkna flere millioner uthungrade Svältingar.

Men återhämtom berättelsen om de förste til Europa anlände thébuskarnes öde.

År 1763 om hösten, då EKEBERG med Finland anlände til Gótheborg, fände han genast en vagn med 14 lefvande thébuskar til LINNEUS. De framkommo, men dels redan döde, dels just döende, och LINNEUS blef otröstelig: defs Disciplar deltogo på det ömmaste i sorgen. Dock at LINNEUS snart igen blef tilfredsstäld och, om några veckor, fick fägna sina ögon af lefvande théplantor, däruti delar en annan hedern med EKEBERG til en betydlig mån.

Det är mig kärt at kunna vittna, det denna heder tilfaller en EKEBERGS Vän, och tror jag ofelbart EKEBERGS ädla själ, om den icke redan är för högt uplyftad at vårda se tilbaka til det förgätningsvärda jordiska stoftet, skulle, såsom den där här i tiden uplivvade en redlig Medborgare och bergfast tacksam Vän, vela med nöje underteckna denna rätt-

vifa til en Vän, hvilken ifrån yngre åren, närvārande eller frånvarande funnit sin förnöjelse och sin allfällhet at se och dana EKEBERGS. Men hvilken kunde denna vara? Annan än en vettig, älskvärd och dygdig Maka: med henne var EKEBERG redan förlofvad, innan sin första Ostindiska resa; med henne förenad och lyckelig alt sedan dess andra resa på nämnde afslagsna farvatten.

Genom lika lycklig upfostran i Gudalärans grundbegrep af utöfning, lättbøjdes de til alt godt och nyttigt i en fullkomlig öfverensstämmelse.

I anledning af samma ädla grunder, blef thébuskens införlivande i Sverige, samit all annan dygd och vacker gärning, så mycket Fru EKEBERGS sak, som EKEBERGS.

Hon hade däröföre i Gótheborg, dit hon från Upsala negden rest sin EKEBERG til mötes, fatt en låda med flere théplantor å sida, af hvilka hon endast vågade ombetro skötseln til sig sjelf. Capitain EKEBERG skulle ännu af sina ämbets-skyligheter qvarhållas i Gótheborg, men Fru EKEBERG, som, i anseende til oblidare årstidens annalkande, icke ville äfventyra en henne dyrbar skatt af tvenne sina Barn och théplantorna hon hade at medföra, borde förut skynda sig hem. Det ena Barnet en Son, ehuru blott 9 år gammal, var dock nu hemkommen ifrån sin andra Ostindiska resa; det andra Barnet var en späd 7 års Dotter, som Capitain EKEBERG längtat at i Gótheborg få möta och omfamna.

Elaka vägar, de elaka Wästgötha backarne och vagnens trängsel, nödgade Fru EKEBERG hela vägen at uppbära den af jord tunga théplant-lådan på sina knän, och under detta måste ändå et vaksamt öga hållas på Barnen, hvilka, módade och til sömns vaggade af vagnens skakningar, voro i jämt

slummer,

slummer, och i nästa lika ständig fara at stupa från sina sätten mot vagnsfönstren m. m.

Men sådan var Fru EKEBERGS moderliga omvårdnad och vakande öfver alla dessa späda och käraste plantor, at de alla kommo lifliga hvardera til sin ort, théplant-lådan nemliggen lemnades LINNEUS sjelf i händer, och denne store Mannen fick liksom lif och ungdom på nytt igen.

Månge flere förtjenster, utom denne, hade dock vår EKEBERG förvärvat uti Natural-Historen; alt af naturalier och chartor, som af framledne Commerce-Rådet LAGERSTRÖM blef skänkt, dels til Kongl. Vetenskaps-Academien, dels til LINNEUS, var samlat eller författat af EKEBERG, hvilken ock sjelf, sedan han flyttat til Upsala orten, omedelbarligen mycket riktade LINNEI samlingar, hvarföre ock EKEBERG altid af LINNEUS på det varmaste omfamnades, då tillika ej fällan vår Capitain EKEBERG förvånades, at blifva af den sjelf så verldsstore LINNEUS i defs hänyryckningar af ärkänsla och vänskap utropad för stor och makalös.

Men det var ej mindre vackert at se, det är känslan för thébuskens hembringande väcktes hos både öfver- och under-betjeningen vid Academie-trädgården i Upsala, så, at de där emottogo och ansågo hvilken som hälst af Ekebergska namnet såsom välgörande Skydsänglar.

Alt detta, ehuru högst smickrande och vänskapsfullt, verkade hos Capitain EKEBERG aldeles ingen högdragenhet i anseende til sig sjelf eller någon mannamän i anseende til LINNEUS, ty EKEBERGS hela äregirighet bestod blott uti den mennisko-vänskapsfulla åträ, at góra sig nyttig för hela verldsfamhället i allmänhet, och för så många Medborgare däraf särskilt som möjeligen. Herr Professor BERGIUS och andra Vetenskaps Kännare och Ålskare

fägnades således äfven ej fällan genom EKEBERGS flit och frikostighet af naturens rara okändare alster utur dess Alla 3:ne Riken; Herr BERGIUS har ibland annat at tacka EKEBERG för Chynlen-roten, såsom ses af dess Materia Medica, och EKEBERGS namn citeras äfven af LINNEUS särdeles i Appendix af Regn. Anim. Mant. 2. LINNEUS satte särdeles värde på EKEBERGS upptäckt och anmärkning af Scolopende Phosphorea 1756, et brunt med 2 gula paralella longitudinella lineer tekнат kräk af Tusendbens slägtet, som, 3 à 4 tums långt och eldslikt lysande, med rägndropparne fallit ned på skeppet, och det öfver 100 milars afstånd ifrån något land. EKEBERG 2:ne gånger observerade, afritade och i spiritu vini medbragte detta ovingade harmlösa kräk, hvilket såsom et järntekn för och efter honom förvånat mången Sjöfarande, utan at någon enda gjort bekant eller förklarat det mer än EKEBERG (se dess Resa p. 70, 71. och Syst. Nat. p. 1064).

Så många och stora förtjenster af Natural-Historien, voro väl allena tilräckelige, at til heder och ärkänsla föreviga EKEBERGS minne; men borde väl Natural-Historien icke dess mindre visa sin tacksamhet? Det har skedt, och på et värdigt ställe, i Edra Handlingar, mine Herrar, då J där tillåten mig frambära EKEBERGS Botaniska förtjenster et rökvärk, medelst Ekebergia Capensis, nemligen det med ekar i storlek och stålthet täflande Elsenträdet ifrån Cap, dit EKEBERG för Vetenskapens skuld först beredde mig resan: och nu få vida ej ljus och vetenskaper på en gång banlyfas från hela mennisko-slägtet, och Africas verldssdel ej undergår det fordna Atlantics öde, få bevaras Ekenbergia i tacksligt minne, få väl som de årliga blomster

blomster och frukt, som detta träder bärer, skall lända EKEBERG til årlig åminnelse och ära.

1764 den 27 December företog EKEBERG tredje gången såsom Capitain en Ostindisk resa; då jag med honom var följaktig såsom Cadet om bord på Skeppet Stockholms Slott.

Jag hade några år förut til resor och geografisk nyfikenhet blifvit upeldad af dess intagande berättelser, och lärt at högakta honom såsom god Granne och Medborgare: under resan fick jag tillika tillfälle at lära känna honom såsom käck och värdig Officer. Jag mins mig ej til denna dag sett någon, hvarken ibland Landsmän eller Utländske, så allmänt väl emottagen och afhållen til och med af Chineferne, så mycket och så värdigt upplifva sällskaper med sine vidstrakte kunskaper, sin okonstlade munterhet och qwicka skämt, såsom EKEBERG: ingen dödelig vet jag, som då vågade jämföra sig med EKEBERG uti Theorien och grundligheten af Styrmanskonst; men at i sjömanneri och segelhandtering äfven medgifva honom at kunna taga loften af sig, det hade för et vilst utskått af Skeppar- och Styrmans-hopen varit för svidande offer, at dessutom göra til en Man af EKEBERGS grundlighet i Vetenskaper samt stadga och ädelhet i upförande, hälft sådane egenskaper med sådant slags folk, såsom dels öfver dem, dels ingalunda med dem öfverensstämmande, också föga af dem kunde lidas. Dessa enda utväg, för at kunna sätta sig i jämförelse med EKEBERG, var at aldeles nedfätta värdet på Vetenskaper och upphöja det så kallade Sjömanneriet, samt däruti tillagna sig högre grad.

Således blefve, efter deras mening, uplösningen af Euclidis Problemer, eller utredandet af andre för dem okände sanningar, et litet mot-

öfnin-

öfningen at lösa up knuten på et rep, sticka ut et ref eller reda ut kinken på et tåg — föga lära ock dessa sätta i paralell med seifings och plattings flätande, och at behändigt göra hvarjehanda knop, skotstick, splissar m. m., hvilket alt man lärer lätteligen kunna föreställa sig, at det ej just är något hvad man kallar svårt pärlstickeri-arbete, och at EKEBERG tvifvelsutan kände til den grad som någonsin af en Officer kunde behövas. Men utom det at visst folk, så af nämnde saker, som af sin egen inbillning i sjömannet, pläga mäta sig, sker det äfven af utsökta grofva utförsgåfvor, stojande öfver det minsta lappri, såsom vore skepp, gods och besättning därigenom i yttersta fara.

Härmed förena de dock ofta en öfverdådighet at föra för mycket segel i hårdt väder, genoim hvilken inbillade hurtighet seglen dels kunna sprängas, dels bräcka master, dels förorsaka läck, ja aldeles spränga skeppet, hvilket i alla fall af för mycket segel belastat, prässat och nedtryckt i vattenet, naturligen måste öka sin friction, mista i sin fart, således förlora både i sin tid och väg, at förtiga det tacklagie och mennisko-lif onödigt vågas och kunna försplillas.

EKEBERG var visst icke för blyg at föra segel, men mån om, at vara värdig sit kall och anfvar af högsta befålet, samt således at äfven sjelf då lyda vettets och samvetets lagar, var han äfven för högtänkt, at ibland sådane kortsynte vilja tävla med et onyttigt och skadeligt öfverdåd; men om ändteligen sådant öfverdåd, jämte dunderstoj af repeterade comande-ord, omväxlande med stormskurar af svordom och slikt så kallat Sjögasteri, enligt någras tankar skola utgöra stämpelen af en käck Sjöman, på samma fätt som långa knifvar skulle utmärka goda Kockar, då måste jag vidgå,

at

Defsutom enligt all den uppmärksamhet jag trodt denna människo-naturen rörande sak förtjena, och jag däröre ålagt mig under särskilda resor med Svenska, Engelska, Franska och Danska skepp, samt med Officerare och Män af alla slags lynnern och Nationer, så tycks mig tydeligen, ehuru tvärtemot en nog allmän hittils rådande fördom, hafva erfariit, det stoj och eder iifrån en Sjö-Officer på intet sätt behöfts at skaffa honom mera gehör och commandots snabbare verkställighet, utan tvärtom ej fällan orsakat villervalla, samt, at sedan Matroserne litet blifvit vane därvid, har det blifvit liksom oumbärligt at påkalla millioner från helfvetet, innan de få gehör af en Jungman til utförande af det obetydeligaste i tjensten.

Af denna aktning och rättvisa, EKEBERG med sin sedighet visade mänskligeten, földe dock ej någon efterlätenhet, eller at han var fallen at klema med människo-kroppen, nej ingalunda, han hade aldrig varit hat mot sig sjelf, och sökte däröre äfven på alt skäligt sätt at härla sin egen Son under tvänne Ostindiska resor, hvilket ock med förmån lyckades, ehuru i den späda 7 års åldren.

Detta upförande mot egen Son, som oefter-tänksamme skulle tydt för stränghet, härleddes dock, ej mindre än alt annat EKEBERGS företag, helt och hållit iifrån den källan, iifrån hvilken alt välmint och godt härflyter; och hur skulle EKEBERG kunnat et ögnablick brista i ömhet för sin Son, då han hela sin lifstid Christeligen utöfvade den, alt hvad ske kunde, mot all förnuftig varelse?

Et ytterligare och märkeligare exempel därpå, bevittnade vi under den sist ointalte resan med Stockholms Slott, då jag hade tilfälle lära känna EKEBERG för en med lärdom underbygd erfaren käck Officer; ty med sin ehuru känbara kostnad befriade

at EKEBERG blott blefve en ganska medelmåttig Sjöman.

Men EKEBERG, som älskade människor, han hatade at bemöta dem på et sig och människo-naturen så ovärdigt och skadligt fätt, i sanning icke en gång hvarken passande eller nyttigt mot kreaturen under oket: Och som människo-naturen visserligen blifver sig allestädes lika, hvaräst den lika handhafves, hvarföre skulle icke samma anständighet kunna trifvas i de på hafven flytande människo-samhällen, såsom någonsin i de sedigaste fällskaper på torra landet?

Därtil fordras i synnerhet, at högsta Befälhafvaren, så väl såsom de andre styrande, i sin ordning afgifa goda efterdömen, ty exempel verka visserligen ej mindre i sin inån på et skepps-samhälle, än på den största Rikskropp; EKEBERGS exempel har ock ibland Svenska Ostindie-farare verkat hälsosammaste följer, ty sedan EKEBERGS conduit och stora kunskaper i Navigation, som utbredde sig til des Elever och Camerater, blefvo kände och estimerade, så blefvo de ock framdragne och belönte, samt voro federméra, i anledning därav, Ostindiska Compagniets Direction med utländske Assuradeurerne öfverens, at umbära utländske Capitainer och Befäl, som nästan altid hittils, ehuru med mindre nytta, varit nyttjade.

I anledning af hvad jag ofvan anfört, vill jag dock ej hafva den slutföld dragen, såsom ju icke driftighet i ord och gärning, i commando och desf utförande framför alt behöfdes vid sjö-maneuvren; men jag ville hafva det allmännare begripit, det stoj och svordomar äro ej allenast umbärlige utan onyttige, såsom ju i sig sjelfve utgörande hvarken sjö-commando, nyttig gärning eller sjö-maneuvre.

Des.

befriade EKEBERG en olycklig träl från sina bojor, och upmuntrade 2:ne af Supercargeurerne på sit skepp at följa samma exempel, så at de köpte sig den övärderliga fornöjelsen, at löfa kedjorne af hvardera sin slaf.

Dessa slafvar voro 3:ne Malej-gosse från stranden af ön Neaz, på vestra kusten af Sumatra: de hade där under fredens lugn och palmträdens skugga i sin barndoms oskyldiga joller och lekar glädt sig och sina föräldrar, tils det olyckliga ögnablick, då några försätlige Holländare rusat fram, fjättrat och släpat dem med sig, så at i stället för det nejden af samma strand förut gaf et glättigt echo af de oskyldigas lek och dans, förbyttes detta snart til et bedröfligt återskall från trostlösas föräldrars suck och skräin, som kanske räcker än i denna stund! Moders-hjertat åtminstone, hvilket har rörelse och känsla til sista andefläckten, lärer visserligen lika länge blöda vid erhindran af sina käraaste Barn i de Holländskas kedjor, och hur mycket mer skulle de icke tycka sig vara trostade, om de sett sin lifsfrugt försvinna i crocodylens gap eller fönderslitas af tigerns klor.

Olycklige forgbundne Föräldrar, huru gärna önskade vi icke eder all den trost, som kännedomen af våra Svenskars, särdeles vår EKEBERGS ädla välgörande mot edra Barn kunnat gifva eder, och hvarom jag rättnu kommer at närmare berätta!

En ny olycksstorm hotade väl den ena nylingen friköpte slafven; ty en af de 2:ne jämte EKEBERG välgörande Supercarger dog i Canton, ej långt efter dess välgärning. Således borde, enligt bruk och författningar, den af honom köpte Malej-gosse, så väl som all annan den aflednas lösa egendom, på auction i Canton til Arfvingarnes bästa

bästa profit förfäljas, och Malej-gossen således falla i nytt slafveri, kanske hos någon Holländare eller någon annan lika obarmhärtig Husbonde; fråga väcktes åtminstone därom vid en början af Officerarenas soupé.

Genast fördes den af en Uppassare fram til Kocken, och i en knapp vändning osade denna nyhet öfver hela skeppet; Matroserne, alla med ómande hjertan, många med ómhets-tårar, aftärkade den däröfver förjande och förskräckte slaf-gosse; ännu mera, de besloto genast et samman-skott, ej allenast til dess inlösen, utan ock til dess Christeliga upfostran, samt kommo deséers-dags mangrant med anbud och föreställning därom til sina Officerare.

Näppeligen har ädlare deséer någonsin fram-burits til något bord i det vinningsnikna fast rika Canton, men hvilken vällust borde icke hälst en EKEBERG sjelf i denna nymodiga deséer njuta, som gifvit första exemplet i ädelmod och högsta smak af det slaget; däremot hvilket afbrott emellan våra Svenska Matrofers ómma frikåftighet samt de förfåtlige Holländskes hårdhet? Desse sistnämnde, ej nöjde at våldföra människo-friheten, hade dess-utom haft för sed och nøje, at vid sina skepps-kistor fastspika de arna små slaf-pojkarnes órsnibbar, hvaraf óronen ännu, då de köptes, buru färiska och ojäfagliga märken.

Tyranner, Barbarer och alle andre Nidings-män fatta på dylikt sätttaalt mer och mer olycke-lig hug, otålighet och oro inom sig til utbrott af illgärningar, men uti en omvänd ordning hos go-da människor tilväxa de goda känslor til något in-värtes himmelskt, jämte föresats til utöfning: i få-dane innerlige känslor och i sådan verknings nit-til-

tilväxte äfven nu de Svenske til bemälte Malej-gossars Christeliga upfostran.

EKEBERG sjelf höll den egenteligen af sig inköpte under samma Lärares tilsyn och undervisning, som han sorgfälligt utvalt til handledande af sin egen Sons studier, hvarigenom den unge Malejaren, ehuru af et trögt snille, dock inom 3 år väl lärde Svenska språket, samt i hela Thensta församlings närvaro i Upland gjorde nöjaktigt besked om sina Christendoms stycken, och gaf skäl til det hopp som uti honom borde vara, hvarefter han til ytterligare upbyggelse inför Herrans Altare begärte och fick Döpelse-Sacramentet til et inför-lifvande med Christi Församling.

Hvilken nåd, dyrbar skänk och fällhet för en Hedning! Hvilken fornójelse, ny styrka och upmuntran för de Rätt-trogne! Hvilken prädkande gärning för de blott Munn-Christne! Hvilket Himmelstkt njutande inom EKEBERGS Gudälskande och människo-kära bröst! Långt utöfver mitt Academiciska berömmende och tolkning.

Utom denna och de många andra vackra gärningar, som röjde EKEBERGS verksamma ägta Christendom, utmärktes den ej litet genom des sitt för Guds Huses prydnad, hvartil han ej allenaft bidrog med råd, ritningar och dyrbara skänker *), utan

C. —————— ock

*) Iblast annat skänktes siffertafla med skäp för sifferne; til Altare-prydning följande: antependium af svart sammet och bred silfver-graman ikring, samets-kudde med silfverspets, kalk-kläde af svart sidensars med silfverspetsar, Altare-duk af bomuls-lärft med spets omkring, likaledes duken kring Altare-disken; äfven mässhake af svart sammet med bred silfvergraman, kors och sol af breda gullspetsar, samt mäss-skjorta af bomuls lärft. — Skänkt ljusarmar och ny prydlig skärm framför läktären, på hvilken bildhuggeri, målning och förgyllning,

ock med egen hand tilverkade mycket bildhuggeri, målning och förgyllningar.

År 1767 vid sistnämnde resan benådades EKEBERG med Capitain-Lieutenants fullmagt vid Kongl. Amiralitetet; men som vagtgöring eller lejande för detsamma vid Carlsrona, en för EKEBERG främmande ort, föll olägligt för den, hvars lått det varit och förblef tid efter annan at plöja de stora och aflägsnaste oceanerne, hälst emedan han mellantiderne önskade och väl behöfde njuta lugnet imellan armarna af en kär familje; så begärte han darföre och påföljande året fick nådigt afsked, för att mer obehindrat utreda Ostindiska Skeppet Finland, hvarmed han ock sedan ifrån Canton til Götheborg lyckligen återkom 1771.

Det var detsamma olyckliga Finland, på hvilket vi hörde at EKEBERG 1761 uthärdade förut spådde vidrigheter; men händelse-vis lärer spådoms fördomen liksom upskutit det farligaste och ovanligaste äfventyr, som EKEBERG och kanske någon sin någon Sjöman undankommit.

Han gick til segels den 26 December under sjelfva starbraks tiden med någorlunda godt väder; men redan, inom de 9 första dygnen af den frusna Januarius, hade Väderguden bryt vāra Svenskar med 5 färskilta alfvärfamma stormar, hvaraf den första en få kallad flygande från NW. uprörde hafvet i högt brytande vågor, tvang Sjömannen at nedtaga livarje segelklut, således för takel och tyg allena drifvande, at emottaga hvad kosa hälst det bistra nägtigare ödet behagade utstaka. En värre NNO., ehuru ganska väldsam, tillät väl något segel, men utmärkte sig med ifriga skurar af hagel med mycken blixt och uprest sjö, dock räknades dessa blott

likasom på den ena sidan af prädikstolen, med EKEBERGS egen hand fullbordades.

blott för sinå förelöpare til mycket stöfre värre, ty en fadermera häftig VNV., med grymma skurar af groft hagel, sönderref de små segelklutar, som man den 15 vågade upfätta, samt hotade med at om natten krossa Finland på Kildas klippor, tils den blida Försynen med en 2 timmars NO. åter blåste skeppet från stranden och faran: icke dessmindre ända til den 23 vankades ideliga stormar. VSV. vindar med rägn och VNV. stormskurar med hagel aflöste hvarannan flitigt med at rifva sönder de ehuru nya seglen, at skiftvis genomblöta och stelfrysa de arma Matroserna, af hvilka en, härigenom afmattad, hade den olyckan at falla öfver bord.

Den rara och för de i storm nödstälde Sjömannen kåra syn af liksom bistånd läfvande Skyddsandarne Castor och Pollux, instälde sig väl i masttopparne under hvarje hagelskur, men utan at dessa märkvärdiga luftisken nu medförde någon med dem vanligen väntad förändring, utan började nu först det som var näst det aldravärsta.

Lyckligt vis var det en Gudfruktig, klok, erfaren och försiktig EKEBERG, som commenderade skeppet. Af vindars bedarrning den 23 med järngrå dimma och åter påföljande stormilningar, föreság EKEBERG faint, med slängers och rårs nedstrykande, beredde han sig at möta faran, som de sammansvurne elementerne tillagade; alle man varande tilteds vaksamme på sine påster, timmermännerne i synnerhet med lyftade bilor, beredde at kappa masterna, til förekommande af skeppets omstjelpning.

Men bevarar Gud ej staden, fåfängt vaka vägtare! EKEBERG af erfarenhet och genom en ädel själs lifliga aningar kände för väl värdet af denna sanning, för at ej flitigt dessa dagar låta klämta kläckan

til stormibónen, och stormbónerne ej mindre än faran, kunde ju ej annat än påminna, förödmjuka och väcka mången förr hårdnackad Sjögast utur en annars evig dvala. Flere särskilte berättelser och bekännelser härom af dem som belefvat denna storm, hafva bestyrkt denna här anfördansvärda fanning.

Åndteligen, den fruktade fienden en grym orcan kom, och oagtadt all den nedtagne öfvervigten, lade skeppet få aldeles på den ena sidan, at alla styckportarne prässades under vatten, och hafsvatten och skum lyftades öfver skeppet såsom et urväder, och vidare ända intil klockan 10 om aftonen dref Finland för en storm, som ej mindre rasade, än den i Chinesiska och Japanska hafven förskräckande Tajfongen. Efterhand faktades nu vädren, för at til en dryg del kunna ge rum åt det förskräckeligaste af alt, nämligen til en början et skyhögt hafsvall.

Sjömannen, medelst faran af hafvet liksom intil relingarne på alla kanter, belägras af döden, och enligt sägen och fanning, är honom och döden emellan blott tunna bräder: ej nog därmed nu, här var han dessutom under en mörk natt, bister af rägn, blixt och vädrets ouphörliga fusande emellan de svallande böljorne, i fara at af dem öfverhöljas och slukas, och föga felades, at icke Finland, hela denna flytande Republiken, med defs Styresman, Capitain EKEBERG för evigt af den ena vågen i det bottenlösa hafvet begrafdes.

Denna hafsvåg störtade sig in öfver skeppet ifrån fören i massa eller column, som räckte up til foockmärzen, hade nära dränkt och krossat allting ofvan och emellan däck, sönderlog foockröft, bestående af en 7 tuins tjock ekeplanka, afbröt tjocka järnbultar, sönderslet de starkaste tåg och surringar af 13 skeppunds ankare, med därpå liggande varpankare,

ankare, och kastade dessa ankaren in uppå däck, slup och jullar sletos ifrån sina surningar och bortsköljdes, men hela vagten omkring 50 Personer, ibland hvilka var vår EKEBERG, hvilken, jämte flera andre, på halfdäcket uthärdade en där inrusande sjö, samt, under nämnde och mycken annan förstörelse, sköljdes af och an på däcket, de blefvo detta oagtadt af den milda Försynen alla förundransvärdt bevarade.

En Christen Sjöhjelte förlorar aldrig sin compass, vare det än i den största dödsfara: vår EKEBERG, sinnande på däcket och i yttersta fara at med det aflöpande vattnet spolas öfver bord, var ock den första at tala hopp och mod til manskapet, för at hålla sig fast, och sedan så snart ske kunde vidare gripa sig an til sin egen lissbergning genom skeppets upprätthållande, då genast på däck aktades på tägverk och ror, och framför alt nedre i ruminet omstuvvades lasten, hvaribland annat de svåra ankaretåg och canoner slingrat öfver til bagbord och gifvit skeppet en förskräckande slaksida.

I korthet, både förut, under och efter sådant stormande och sådane sjöskador som nu timat, var det oumbärligt för Finland at äga en sådan Man som EKEBERG til Öfverhufvud.

Man skulle trott, at EKEBERG efter så många resor borde vara trött, och at han, färdeles såsom redan förmögen, och den där nu sist utstått utmärkta vidrigheter, ej mera borde förtro sig til de orolige samt bedrägelige elementerne, men icke dess mindre gjorde EKEBERG åter en resa på Ostindien såsom Commendeur-Capitain öfver 2:ne skepp. Jag menar om bord på Terra Nova.

EKEBERG ansåg denna resan för sin sista, och bedröfvade detta ej litet dess honom altid til gifne Manskap, som ej annat kunde än älska en

sådan Officer och önska at hälft góra resor med honom: EKEBERG däremot, som altid visat dem huldhet och tilgifvenhet, muntrade dem nu i sista stunden med en få ovanlig som hederlig drickespenning af tre tusen daler kopparmynt; ödet fogade icke dess mindre, at EKEBERG ännu en resa fick gläda sina Ostindiefarande Sjömän såsom deras Kölherre, samt bevisa dem samma afskeds frikostighet. Ty år 1777, då Ostindiska Skeppet Sophia Magdalena snart var segelfärdigt, dog oförmodat dess Capitain Herr CHAPPMAN.

Detta satte Directeurerne vid Ostindiska Compagniet i en ej liten förlägenhet, einedan just nu ingen på Ostindien befaren Capitain var hemma, och mer än fruktansvärdt var, at de unga, ehuru skickeliga Capitains-ämnen ibland Styrmänner skulle af de utländske Asssecurance-Contoiren icke blifva för godgiltige ärkände.

Men EKEBERG, oagtat 61 års ålder och bräcklig hälsa genom Hæmorhoides mucosæ vesicæ, som besvärat óver 20 år, samt af kramp i hjertat och bröstet, at foga kunna lemnna fängkammaren, anmodades och einottog anbudet, och som ingen tid var at förlora för skeppet, gjorde han sig inom par dagar refefärdig ifrån Upsala orten, och ifrån samma stunden anträdde, fortsatte och fullbordade resan til och ifrån Canton, med mångfaldigt bättre munterhet och hälsa, än han förut ägt i sin fängkammare *).

Imedler-

*) För dessa Hæmorhoides, som måst plågade vid mäns skiften, men olyckeligen för länge ansets och skötts som stenpassion, fann EKEBERG om sider en ansenlig lindring af vatten impregnerat med luftsyr. Bröstkrampen eller Angina Pectoris skyndade egenteligen om sider EKEBERG til grafven. EKEBERGS egen beskrifning om denna kramp, och första consultation däröm hos Medici i Stock-

Imedlertid, denna af EKEBERG hjeltemodiga och för den Riks-fördelaktiga Ostindiska handelen nyttiga tiltagshet, frainträngde snart til thronen efter EKEBERGS afresa, och i afseende på denna och EKEBERGS många andra förtjenster af lärdom och upodlingar, täcktes Kongl. Maj:t allernådigst hedra EKEBERG med Wasa-Orden, som med posten på Cadix hant EKEBERG där på redden ännu qvarliggande til mötes; och det fägnade alla dem som älska förtjenster, til och med Chinesen, at sedan han sett den gråhårige Hedersmannen, altid utinärkt med ovanliga förtjenster, äfven om sider honom belönad och prydd med et ännu hos sig osett hederstecken.

På tio resor til Chinesiska Kejsaredömet hafva vi redan på en stund soin hastigast följt EKEBERG, och

holm, förtjänar at i följande ånföras: „Flera år har jag vid hastigt gående eller rörelse kånt et styng uti bröstet, såsom då man är andetruten, då har bloden varit uti fortare lopp. Men nu har jag blifvit ansatt af et dylikt styng, utan at blodet får någon ovanlig rörelse; detta händer merendels om mornarne straxt efter stolgång, då et styng eller, jag tror rättare, et krampdrag begynner mitt i bröstet i paralel med begge bröstvärterne, just under caviteten, utan at respiration är hindrad; detta stynget är oförlikneligen plågande, och drager sig småningom til vänstra armhålan med lika vårk, til defs at armen ned til armbågen begynner domna, hvilket kånnas ånda ned til fingrarne: detta continuerar stundom en half tima, stundom längre: varma servietter pålagde hjälpa intet; men kläden doppade i iskallt vatten, då et flags hisnande upväckes, plåga stundom lindra; där emellan har jag lagt senapismér på bröstet och armhålan, som äfven gifvit lisa. När vårken är öfver, kommer igenom rapande en hop väder fram, matlusten har varit liten, men lifvet ordenteligen öppet: hastiga rörelser och alterationer våcka också denna plågan ibland: åt högra sidan är jag fri för denna plågan.

och sâledes med honom 40 fârskilda gånger passrat Æquinoctialen. Vi hafva undertiden högaktat dess Sjömannaförtjenst med ädla tänkesätt, och beundrat dess fatnings-gåfva jämte en oförtruten verksamhet i det nyttiga, såsom uti Natural-Historie, Geographie, m. m.: hörön äfven hvad han ytterimera skrifvit och practicerat för de andre Vetenskaperne.

Sveriges stränder i EKEBERGS tid välfignade med fred, hindrade vår Sjöhjelte EKEBERG at på stridens bana skórda lagrar af de ärorika Hogländska och Svensksundska flaggen; men den ehuru kortare tid han hade tilfälle at vistas på sin gård Altomta i Upland, gjorde honom af sin Fosterbygd förtjent af ärestoder, såsom en nyttig Inkräktare af flere bördige åkrar och ängar, medelst et stort kårrs utdikande til äng, 20 tunlands oländig marks upodling til åkrar, samt den förut upbrukades förbättring genom flere hushålls-grep, och ibland annat med ängstusvornes afskärande och förande på åkren, såsom ock medelst en aspängs upplöjande til åker och dess foderimera igenväggande och besäende med utländske høfrön.

Defsumom lät EKEBERG röja 8 tunland skog til beteshagar, uptog en mängd lindor i gårdet, bygde väderqvarn, upförde sten-gårdesgårdar, gräfde ansenlige nödige aflopps-diken, bröt sten, nedgräfde och därmed jämnade och stenlade hela gårdstointen, som förut var ostädad af stora sténar och ohyggeliga stenrösor.

Han anlade trädgårdar, och efterhand nybygde samit inrättade både hela man- och ladugården; täkte ladorne på det varaktiga Capske fältet med rör, dem han hämtat ifrån saltfjô-kusten; han skaffade bättre utsäden för sig och sina gran-

nar,

nar, af på nejden förr okände fädesflag, såsom
Ægyptisk råg och Sicilianskt vete m. m.

I Kongl. Vetenskaps-Academien's Handlingar
har EKEBERG infört för Vetenskaperne högst
nyttige och sig sjelf hedrande åtta särskilda Rön,
såsom:

1:o. Om Tuttanego för år 1756. Tom. XVII.

4 Qvartal.

2:o. Om et märkeligit Norrsken för 1757.
Tom. XVIII. 1.

3:o. Om ón Ferdinando Noronho för år
1761. Tom. XXII. 1.

4:o. Om Soja-tilverkningen i China för åt
1764. Tom. XXV. 1. Och förslag til någon
dylig Sojas beredande af Svenska Bönor. EKE-
BERG til heder och tack, som hemförde och
meddelade Herr BERGIUS Soja- eller Pactan-
bónan, fick denne Historiæ-Naturalis-Professor tilfälle
at rikta samma Kongl. Academien's Handlingar med
botanisk beskrifning därom.

5:o. Tom. XXV. om Chinesiska Oljefröet och
prässningen, som samma år med det förra börja-
des, samt i XXVIII Tomen Qvartalet 4 fortsattes.

6:o. Om Chinefernes fördelaktiga fätt at ut-
kläcka Ank-ägg uti ugnar. Tom. XXIX. 2.

7:o. Om Magnet-nålens inclination. Tomen
XXIX, Qvartalet 3, och XXXIII. 3, samt XXXVI. 4.

Capitain EKEBERG hade väl under defs resor,
besynnerligen åren 1747, 1751 och 1756, gjort
flitiga anmärkningar på Magnet-nålens miisvisning
eller declination och til Kongl. Academien ingifvit,
men ej kunnat, i brist på tjenligt instrument, ut-
staka inclinationen; men under resan til och ifrån
Canton, åren 1766 och 1767, gjorde han däröfver
observationer med en genom Herr Professor WIL-
KE erhållen och tjenligen inrättad inclinations-

D compas,

coimpas, hvilket tilskyndade mycken hjelpreda vid författandet af den bekanta fullständigare magnetiska inclinations - chartan, hvarmed beinälte Herr WILKE straxt efter riktat våra Handlingar.

Lika flitig och uppmärksam visade sig EKEBERG häruti åren 1770, 1771 samt 1774 och 1775.

8:o. Om det förut ofullkomligen kända Banca sundet gaf EKEBERG 1776 beskrifning och charta.

Uti Kongl. Vetenskaps-Academiens Oeconomiska Handlingar finnas EKEBERGS Anmärkningar införde om Kammar-Rådet Baron BRAUNERS Tan-kar om Landtbrukets möjligaste drift til förkofran.

Uti Kongl. Patriotiska Sällskapets Journal har EKEBERG ingifvit följande Afhandlingar:

1:o. Om Cider-tilverkning med figur, för Augusti 1782, p. 571.

2:o. Förslök med skogarnes besparande och förökande, i anledning af Kongl. Patriotiska Sällskapets Fråga 1781, med Tabell, införd för December 1782, pag. 152.

3:o. Förslök at bärga Säden med minsta spilling, med figur, införd pag. 369 för April 1783.

4:o. Förslök med hvit Vallmo, införd för Julii 1784, pag. 511, med figur.

År 1768 den 26 October nedlade EKEBERG et väl uti Kongl. Vetenskaps-Academien fört Präsi-dium, med Tal om havsvets strömmar.

Capitain EKEBERGS Ostindiska Resa åren 1770 — 1771, beskrifven i bref til Kongl. Vetenskaps-Academiens Secreterare, tryckt 1773, gör sin Auctor i flere hänseenden mycken heder.

Tvenne af Tabellerne äro graverade af EKEBERGS egen hand; et tämmeligen lyckadt förslök, i anseende til det, at det var det första och sista som EKEBERG företagit i den vägen.

Men

Men i anledning af försök, bör jag äfven nämna såsom bevis af EKEBERGS rika natursgåfva, at en och annan gång, då han roade sig med portraitmålning, lyckades detta öfvermåttan. Konsten att måla på glas hade han sällan tilfälle att idka: han lärer vara den första åtminstone Svenska, som genom Chinesen kommit åt att förvärfa sig denna konst, om hvilken samma Nation är ganska svartsjuk.

Med en och annan öfversättning ifrån Engelska språket, så har EKEBERG äfven riktat vår Svenska Bokpräfs; under den af stormar märkvärdige omförmälte resan med Finland, syslosatte sig den altid flitige EKEBERG ibland annat ned öfversättning af en sedolärande Engelsk Roman, såsom omförmåles i Kyrkohermen Magister WALLENBERGS muntra bok, *Min Son på Galejan*; en bok, hvaruti pennan, oftast vässad mot Sjömänner, dock altid teknar EKEBERG med utmärkt beröm. Se *Min Son på Galejan* p. 31 — 72, och p. 116 — 117.

Sluteligen EKEBERGS Medico-Pharmacætiska studier och kunskaper, hvilka i första påfeendet skulle tyckas vara fjärran från en Militairs hufvudyrke, samt mycket olika en Kölherres vanliga befattningspå Ostindien, de kommo honom dock i sednare fallet ganska mycket til måtta så väl för honom sjelf som för hans manskap, ty EKEBERG både kunde samt värkeligen flera gånger behöfde contrrollera de mindre skickelige Fältskärer, med hvilka man de första tiderna i synnerhet plägade att förfse de Ostindiska skeppen; men framför alt så blefvo EKEBERGS förvärvade kunskaper i Medicin och Pharmacie en outoselig rikedom-källa och tröst för de fattige sjuklingar, som bodde på nejden af EKEBERGS landtegendormar, blef följakteligen et öfvermåttan vällustigt åtnjutande för EKEBERGS egit välgörande hjertelag.

Med detta, *den Gudomeliga högsta egenkapen* liknande begäret til, *at verka alt det möjligaste goda*, hade EKEBERG redan här i tiden oftast berett sig försinak af himmelsk lyksalighet; han kunde väl undtiden ej undgå mycket jordiskt lidande, men äfven detta tjenade at uplyfta hans själ öfver det jordiska stoftet; — Ty ej mindre försiktig andelig Sjöman än verldslig, höll han i stadigt ögnamärke den rätta stjernan, den aldrig misvisande compasen af *det heliga Ordet*, hvilket ock handledde EKEBERG, at med god vilja modigt sträfva vid årorne och, framför alt, at där fjättra samt nyttigt sysllofätta egenheten, medan han ännu, färdeles i de yngre åren, var sladd på det af passionernes stormar mera uprörde och svallande lifvets haf; likaledes, at då under förfuştets mogna öfverläggningar fatta samt vaksamt föra styret: ifrån samma Gudomeliga urgrund vart han därföre äfven utrustad med det sanna hoppets fasta ankare, och var för det samma altid trygg, medan dess fleste Camerater orolige drefvo med ofäkerhetens strömmar.

Omsider i sit 68 ålders år, den 4 April 1784, anlände Capitain EKEBERG i den enda rätt såkra samt för samma orsak af honom altid åsyftade fällhetens hamn.

Af dess efterlemnade flägt och vänner vart han ömt sakenad, så väl som af alla dem, hvilka lärat at känna och vårdera dess dygder. — Dess aska blef i synnerhet ärad genom tårar af någre omyndige Slägtingar, hvilka hos EKEBERG haft fri upfostran, och uti honom en ny vålgörande Fader.

Vetenskaperne åro ej mindre än de förre lemnade i sakenad och i förjande; väl förjande EKEBERG, dock glade at hafva kunnat dana honom til sin både Gunstling samt Vålgörare i det nyttiga goda, hvarmed ock EKEBERG ej mindre för denna halfhundra-åriga Academie, än sjelf för sig, täflat för det höga priset, et högt pris! icke i skåde-penningar, icke i marmorns förgångelige runor, stor sak, utan i nyttta samt välsignelser af Efterkommande.

16

